

Zdravověda

První pomoc poskytne bez přemýšlení snad každý. Záchrana lidského života je samozřejmostí.

Pokud by někdo nechtěl poskytnout první pomoc, je to nejen nelidské, ale také protizákonné.

Co musíme udělat, když se do takové situace dostaneme?

1. **Zajistit svou bezpečnost** – prvním krokem k záchraně druhého je zajištění vlastní bezpečnosti. Nejprve se tedy rozhlédneme, zdali nám nehrozí nějaké nebezpečí skrývající se v okolí (prostředí, zvířata, věci) a použijeme vhodné ochranné pomůcky (rukavice, roušku, výstražný trojúhelník apod.)
2. **Zjistit co, kde a komu se stalo** – budou se na to ptát na tísňové lince 112 nebo přímo záchranáři záchranné služby na telefonu 155
  - co a kde se stalo
  - co přesně se stalo (nehoda, úraz, nemoc, otrava)
  - popis zranění, věk, pohlaví a stav zraněného či zraněných a jejich počet
  - jestli již někdo poskytuje první pomoc
  - vaše jméno a telefonní číslo
3. Pokud jsme sami, **hlasitě volat POMOC**, abychom přivolali ostatní potenciální zachraňující
4. **Zavolat na tísňovou linku 112 nebo 155**
  - nikdy nezavěšujte jako první, záchranáři se mohou chtít ještě na něco zeptat
  - telefon zapněte na hlasitý poslech (reproduktor), ať můžete provádět první pomoc a záchranář slyší, co se děje a může vám radit
5. **Poskytnout první pomoc** (podle pokynů záchranáře na tísňové lince)
6. **Pomoci případným dalším zraněným**, kteří nejsou v ohrožení života
7. **Počkat na příjezd záchranářů** (složek IZS) a postupovat podle jejich pokynů

Poskytnutí první pomoci

A. Pokud je zraněný při vědomí, dýchá a výrazně nekrvácí – nesmí se s ním manipulovat!

- U těchto případů pomáhá, když si se zraněným povídáte, abyste věděli, jestli se jeho stav nezhoršuje. Zavolejte pomoc, případně přikryjte zraněného, ať mu není zima a počkejte na záchranku.

B. Pokud je poškozený v bezvědomí

- Kontrola závažných krvácení a základních životních funkcí (dech a pulz)

Závažné krvácení

- Masivní krvácení zastavíme stlačením rány a použitím tlakového obvazu nebo jiné savé látky, kterou máme k dispozici (v případě potřeby i tričko apod.)
- Pokud je v ráně nějaký předmět, necháme ho v ní. Pokud bychom ho vytáhli, tekla by krev ještě více. V těchto případech ovážeme ránu kolem tohoto předmětu.
- Při poranění rukou nebo nohou je zvedneme nad úroveň srdce. Tím krvácení zpomalíme.
- Zaškrvení provádíme jen u amputace, otevřené zlomeniny, nebo pokud nepřestává masivní krvácení i při použití tlakového obvazu nebo jeho náhrady.

Resuscitace (srdeční masáž)

- Tlukot srdce zraněného nekontrolujeme (nemusíme ho správně poznat), resuscitaci provádíme vždy, pokud je zraněný v bezvědomí a nedýchá nebo dýchá nepravidelně.
- Je-li zraněný v bezvědomí poznáme také tak, že ho štípáme apod. a on nereaguje.
- Zraněný musí vždy ležet na zádech s mírně zakloněnou hlavou, aby mohl volně dýchat.
- Resuscitace se provádí stlačováním hrudníku oběma rukama (natažené paže, propnuté lokty, propletené prsty, hrana spodní dlaně by měla ležet na hrudní kosti) cca 100–110 krát za minutu do hloubky cca 1/3 hloubky hrudníku. Důležité je po každém stlačení hrudní kost úplně povolit, tj. neudržovat ji stále částečně stlačenou, aby mohlo srdce správně pracovat.
- V kombinaci s umělým dýcháním se nepřímá masáž srdce provádí v poměru 30 stlačení / 2 vdechy. (Nemusíme provádět umělé dýchání!)

U dětí se musí jako první provést „vypuzovací manévr“, tzv. úder do zad pro uvolnění dýchacích cest a 5 vdechů. Poté začít s resuscitací, která se u dětí provádí v rytmu 30 stlačení hrudníku / 2 vdechy.

U dětí do cca 1 roku dýcháme do úst i nosu najednou (vzhledem k velikosti dítěte). Resuscitace se u dětí podle jejich věku, resp. velikosti provádí jednou nebo dvěma rukama a u novorozenců většinou jen dvěma prsty.

Resuscitaci je nutné provádět VČAS a BEZ PŘERUŠENÍ až do „oživení“ zraněného nebo příjezdu záchranky.

Dýchání

- Dýchání zjistíme přiložením ucha nebo ruky k ústům nebo položením ruky na vrchní část břicha (trojúhelník).
- U zraněného je nutné hlídat také pravidelnost a hloubku dýchání.
- Pokud zraněný nedýchá, uvolníme dýchací cesty mírným zakloněním hlavy a zvednutím brady vzhůru (při ležení zraněného na zádech). Pokud má zraněný něco v ústech nebo krku, odstraníme to např. vytažením nebo

úderem ruky do zad (zraněný ve stoje). Jestliže zraněný nezačal dýchat, zahájíme okamžitou resuscitaci.

Ošetření dalších zranění

Pokud není nikdo v ohrožení života, můžeme ošetřit další zranění – zlomeniny, odřenin apod.

- Vyčistit rány a ošetřit
- Zafixovat zlomeniny a poranění kloubů
- Chladit a sterilně ošetřit popáleniny
- Zajistit teplo zraněným

Bezpečnost

Základní pravidla:

- Veškeré akce mimo schůzky konzultuji a plánuji s vedoucími!
- Předvídám, co se může stát
- Se svojí družinou budu dělat činnosti, na které se cítím a na které mám já i účastníci schopnosti (bungee jumping to asi nebude).
- Pokud to půjde, obhlídnu si předem místo konání. Dobrá znalost prostoru mi pomůže odstranit rizika.
- Předem stanovím jasná pravidla, vymezím prostor.
- Kde máme v klubovně: Lékárničku Uzávěr plynu Uzávěr vody Elektrické jističe
- Trénujeme s družinou během roku, co dělat a jak se chovat v krizových situacích. Budeme tak lépe připraveni na nenadálé události.

Základní pravidla bezpečnosti:

Psychická bezpečnost

- Psychická odolnost v krizové situaci často rozhoduje o jejím úspěšném či neúspěšném zvládnutí. Proto je třeba pozorovat účastníky akce a dbát na jejich psychickou pohodu.
- Pozoruji, jak se kdo v které situaci chová. Můžu tak včas předejít nepříjemné situaci nebo šikaně.
- Psychicky náročné hry (třeba stezky odvahy) nemusí snášet všichni dobře. Vím to a volím hry tak, aby psychické napětí nebylo příliš velké, nebo je uzpůsobím jednotlivcům.
- Jsem ke členům své družiny otevřený. Mluvím s nimi o jejich problémech, naslouchám jim. Můžu tak odhalit kořeny některých problémů.

Fyzická bezpečnost

- U všech aktivit je nutné brát v úvahu, kdo se jich bude zúčastňovat a zda na to „fyzicky má“. Prostě aby se se skautskou družinou nehrála drsná hra vhodná spíše pro starší R&R a s vlčaty a světluškami se neběhal půlmaratón. Nebo aby začínající skauty neodvařil hned první puťák s batohem těžším, než jsou oni sami. Někdy se (zejména u skautů) hledá tato hranice těžko, protože chtějí být „velcí kluci“ a určitě není nutné se vyhýbat dostatečně zabezpečeným náročným aktivitám, nicméně nikdy by to nemělo být za hranou s velkými bezpečnostními riziky.

Bezpečnost v klubovně, v místnosti

- Dodržujeme provozní řád klubovny nebo domluvená pravidla.
- Při pohybových hrách v klubovně si uděláme dostatek místa. Omezíme riziko pádu na ostré hrany, spálení o topení, rozbití okna apod.
- Se svíčkami zacházíme uvnitř zvlášť opatrně nebo vůbec.
- Bezpečnost na internetu
- Před několika lety by ještě nikoho nenapadlo, že dneska bude hrát právě tato bezpečnost takovou roli. Nyní je naprosto běžné, že i ty komu nikuješ se svou družinou přes email, Facebook nebo webové stránky. Díky tomu by ses měl snažit využít svojí rádcovské role také v tom, abys jim pomohl uvědomovat si rizika internetu a nutnost bezpečného chování i v tomto prostředí. **Mluvme proto v družině o tom:**
  - jaké informace můžeme beze strachu poskytovat a které ne, jak zveřejňovat fotky a texty
  - s jakými lidmi a do jaké míry se můžeme po internetu bavit
  - jaké výhody a nebezpečí skrývají sociální sítě, e-mail, chat
  - jak zabezpečit svoje data, jak vybírat hesla...
  - že všechny informace, které na internetu najdu, nejsou správné, že je potřeba si vybírat
  - nebezpečí internetových obchodů
  - co je to spam, hoax, kyberšikana...

Bezpečnost v různých situacích

Při běžné činnosti na schůzkách už vím, co si můžu dovolit. Pokud se ale chystáme někam jinam – na výpravu, do bazénu nebo na kola, je nutné vše předem zkontrolovat s vedoucím!

Po cestě:

- Seznámím celou družinu s cílem pochodu a s trasou. Kdyby se snad někdo ztratil, bude vědět, kam má případně dojít.
- Tempo pochodu určuje vždy nejpomalejší člen.
- Při túře v horách vždy informujeme někoho o tom, kam jdeme a kdy se vrátíme. Pokud nás pak zastihne mlha nebo bouře, rychleji nás najdou.
- Večer na silnici chodíme osvětleni. První svítí bílým světlem a poslední červeným.
- Plánujeme trasu výpravy tak, abychom měli možnost jejího ukončení dřív.

- Chodíme pohromadě a po pravé straně (větší skupina), nebo po levé straně (jednotlivci).

Na výpravě či táboře:

- Zjistím si všechny dostupné informace o místě výpravy, dopravě, ubytování, možnosti nákupu. Zjistím si náhradní varianty.
- Podám účastníkům informace o povaze výpravy, potřebném vybavení, čase začátku a konce výpravy.
- Při hrách nebo v nebezpečném prostředí vymezím pravidla a prostor. Stanovím způsob komunikace nebo povely mezi účastníky.
- Dodržíme zásady správného oblékání a vhodné obuvi.
- Dodržíme pitný a stravovací režim.
- Při práci s pilou a sekyrou předem zkontroluji jejich stav. Poučím nováčky, jak s nimi zacházet. Používáme ochranné pomůcky.
- Respektujeme zákony, dopravní značky, pokyny majitelů chat.
- Program přizpůsobím počasí, terénu a účastníkům.
- Beru v potaz únavu účastníků.
- Pozor na zvířata, jedovaté rostliny, houby.
- Oheň rozděláváme jen na bezpečném místě (mimo les a místa s rizikem požáru), řádně ho zabezpečíme, uhasíme a stopy zahladíme.

Při koupání:

Při koupání musí být vždy přítomen dospělý vedoucí s kvalifikací zdravotníka. Není tedy možné jít se jen tak s družinou vykoupat, aniž by tam tento dospělý vedoucí byl. Role rádce je vedoucímu pomáhat v dohledu na koupající skupinu, proto také musí znát následující pravidla bezpečnosti při koupání:

- Na každých 10 dětí by měl být přítomen aspoň jeden dospělý.
- V neznámém prostoru by měli mít všichni na nohách boty do vody.
- Nedovolím skákání do neznámé vody, předem prostor prozkoumáme.
- Koupeme se nejdříve jednu hodinu po jídle nebo po intenzivním sportování.
- Vždy máme k dispozici záchrannou pomůcku (házečí pytlík, míč).
- Při plavání na delší vzdálenost je nutný doprovod loďky pro každého plavce.
- Koupání je zakázáno v plavební dráze, 100 m od mostů, jezů, přístavišť, vjezdů, ve vyhrazených vodních plochách a u míst odběru pitné vody.

Vodácké aktivity:

Při jízdě na lodích musí být přítomen do spělý vedoucí s vůdcovskou zkouškou, při náročnějších akcích vedoucí s některou z vodáckých zkoušek.

Všichni členové družiny musí mít vestu, boty do vody a odpovídající oblečení.

Předem zkontroluji loď. Jsou v dobrém stavu? Jsou zajištěny proti potopení, opatřeny vyvazovacím lankem a vylévačkou?

Zhodnotím své schopnosti a dovednosti ve vodácké oblasti. Svoji posádku můžu naučit jen to, co už sám umím. Aktivity, ve kterých si nejsem jistý, raději přenechám vedoucímu či zkušeným „mořským vlkům“.

Na kole:

- Každý má na hlavě cyklistickou helmu.

- Před akcí zkontroluji, že kola jsou v dobrém technickém stavu a účastníci mají vhodné oblečení.
- Vždycky s sebou vozíme základní nářadí na opravu a náhradní duše.
- Předem stanovíme trasu jízdy.
- Dodržujeme dopravní předpisy.
- Děláme pravidelné zastávky a dodržujeme pitný režim.

Na lyžích:

- Vydáváme se pouze na výpravy, na které máme dostatečné vybavení, schopnosti a síly
- Tempo výpravy se vždy určuje podle nejslabšího člena
- Nikdy se nerozdělujeme na menší skupinu než tři lidi
- U sjezdového lyžování nesmíme omezovat či ohrožovat ostatní lyžaře (ať již příliš pomalou či rychlou jízdou)